

Aan: Bestuurscommissie PG&MZ
Van: Bert van de Velden, directeur publieke gezondheid
Datum: 6 februari 2019
Betreft: Actuele ontwikkelingen

Met dit memo wordt u op de hoogte gesteld van actuele ontwikkelingen en voortgang van de uitvoering van taken. Desgewenst kunt u daar tijdens de vergadering van 11 februari a.s nog vragen over stellen en zal ik deze van een antwoord voorzien.

Stofemissies Tatasteel/Harsco (grafietregen IJmond)

De afgelopen maanden is maatschappelijke onrust ontstaan bij inwoners van de IJmond, maar ook daarbuiten, over de mogelijke gezondheidseffecten van de stofemissies door Tatasteel/Harsco. Hoewel bekend is dat het wonen naast een industrieel complex, met zeevaart in de buurt en in een gebied dat door twee snelwegen doorkruist, een risico oplevert voor de gezondheid door de (ultra)fijnstof in de lucht, heeft de zichtbare grofstof (grafiet) dat zodanig geaccentueerd, dat onder de bevolking zorgen leven over de gezondheid. In oktober en december 2018 zijn bewonersavonden georganiseerd in Wijk aan Zee en Velsen en is de bevolking actief geïnformeerd over de situatie. Provincie, gemeenten, Tatasteel en GGD Kennemerland hebben in goede samenwerking erop ingezet informatie te geven over wat door de inwoners wordt waargenomen, toegelicht wat daarin het probleem is, aangekondigd wat de plannen zijn om de overlast en hinder in de toekomst te voorkomen en verteld wat er zelf gedaan kan worden om het risico voor de gezondheid te beperken. Zo heeft de provincie gezegd streng te blijven handhaven op de vergunningsvoorwaarden en de metingen in het gebied uit te breiden (bewoners worden hier actief bij betrokken), Tatasteel heeft gemeld dat er een hal over de bron van de stofemissies wordt gebouwd. De gemeenten en de Omgevingsdiensten hebben toegezegd zich maximaal in te spannen om de benodigde vergunningsaanvraag snel te behandelen en, is een gezondheidsonderzoek in het vooruitzicht gesteld. GGD Kennemerland zal bij dit onderzoek betrokken zijn en hier ook een rol in spelen.

De GGD heeft aangegeven het van belang te vinden dat het huidige meetnet in tact blijft en dat bij uitbreiding helder wordt gemaakt aan welke criteria het meten in de IJmond dient te voldoen (wat wordt gemeten, hoe meet je dan en wat kun je met de meetresultaten zeggen over gezondheid en wat niet).

Door de GGD is gepleit voor 1-loket voor meldingen/klachten met betrekking tot luchtkwaliteit/ervaren gezondheid. Een verbeterde uitvraag, een gecoördineerde afdoening e.d. moet burgers laten voelen dat serieus wordt omgegaan met de uitgesproken zorgen en moet inzicht geven in de aard en intensiteit van meldingen. Goede afstemming met het particuliere initiatief Stofmeter.nl is daarbij belangrijk.

De GGD wil de informatie met betrekking tot wat nu bekend is over luchtkwaliteit en het effect op gezondheid completeren, beter beschikbaar maken voor burgers en hier ook goede duiding over geven.

Met de Dorpsraden, huisartsenpraktijken e.a., zal een goed en open overleg worden aangegaan, zodat over en weer informatie wordt gedeeld, gesproken kan worden over de betekenis daarvan en afspraken te maken wat hiermee te doen.

Bij de aanpak van de maatschappelijke onrust is gebleken dat het nog niet voor iedereen duidelijk is wie daar wat in te doen heeft. Reden om te zien wat nodig is om te komen tot een effectief optreden en dat te beleggen in een draaiboek maatschappelijke onrust.

Uitbreiden meldpunt Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)

Geconstateerd is dat in de huidige spoedzorgketen een leemte is in de opvang van niet-acute vragen van mensen met verward gedrag, waar wel snel op geacteerd moet worden, omdat de situatie anders uit de hand zou kunnen lopen. Het beeld bestaat dat er een beroep wordt gedaan op de politie en de ggz crisisdienst, zonder dat zij iets kunnen betekenen. Dat is aanleiding geweest voor een bestuurlijke opdracht om een verkenning uit te voeren naar het uitbreiden van OGGZ dienstverlening naar de avonduren en weekenden, zodat kwetsbare mensen eerder naar zorg toe geleid kunnen worden en de politie en de crisisdienst van de GGZ ontlast worden. Bij het opstellen van die verkenning zijn politie, GGZ en gemeenten nauw betrokken. Er is inmiddels een eerste concept van een notitie aanwezig. De verwachting bestaat dan ook dat volgens planning in het 1^e kwartaal een besluitvormingsvoorstel aan de commissie PG&MZ kan worden voorgelegd.

Wet verplichte GGZ

Op 1 januari 2020 wordt de huidige Wet bijzondere opnemingen psychiatrische ziekenhuizen (Bopz) vervangen door de Wet verplichte ggz (Wvvggz). De Wvvggz maakt het mogelijk om verplichte zorg, zoals het toedienen van verplichte medicatie of het uitoefenen van toezicht op betrokkene, poliklinisch of bij iemand thuis te geven. Degene die zorg krijgt, kan dan makkelijker contact blijven houden met familie en vrienden en blijven deelnemen aan de samenleving. Alleen als het in de eigen omgeving echt niet kan, als het er niet veilig genoeg is voor de persoon zelf en zijn omgeving, of de persoon zelf niet wil, kan opname in een instelling een betere oplossing zijn.

Gemeente Haarlem coördineert het proces om voor gemeenten in te regelen dat deze wet uitgevoerd kan worden. De GGD is met gemeenten, politie, justitie en GGZ instellingen in gesprek om te verkennen hoe de GGD kan ondersteunen in de uitvoering. Gedacht wordt aan het gebruik maken en uitbreiden van het huidige Meldpunt Zorg & Overlast van de GGD voor de meldfunctie. Zoals het er nu naar uitziet, kan in de bestuursvergadering van 8 april 2019 een voorstel worden voorgelegd.

Spoedzorgketen overleg/aanpak personen met verward gedrag

In Zuid Kennemerland en Haarlemmermeer is naar aanleiding van een onderzoek naar 5 incidenten organisch een spoedzorgketenoverleg ontstaan. Aan de hand van praktijksituaties wordt het proces langs gelopen en gedetecteerd waar problemen zijn of worden ervaren. Knelpunten worden tegen het licht gehouden en geanalyseerd wordt wie daar wat in te doen heeft. Dit met het doel om samen een betere en snellere aansluiting tussen zorgvraag en -aanbod te realiseren door de organisatie, die hier een taak in heeft te nemen. Daarbij is het bedoeling dat de politie zich minder belast voelt met zorgtaken en meer focus kan leggen op specifieke politietaken.

In het overleg is gebleken dat vraagstukken niet alleen gaan over het systeem, dan wel de beschikbaarheid van middelen, maar dat er ook problemen zijn die veroorzaakt worden door onbegrip en miscommunicatie. Dat laatste is aanleiding voor het starten van een leertafel waarin de ruimte wordt gezocht om professionals elkaar beter te laten leren kennen en meer begrip te laten ontstaan voor de situatie waarin eenieder zijn of haar werk heeft te doen. Alles met de bedoeling om de verbeteringen in het proces duurzaam te borgen en het lerend vermogen van het opgebouwde netwerk – ook voor andere opgaven – te vergroten.

Naast het feit dat professionals hebben meegelopen in een andere organisatie, dat bijzonder positief is ervaren, ligt in de bijeenkomsten vooral het accent op hoe van de ervaringen te leren.

In navolging hiervan is ook het gesprek geopend met de partijen, die in de IJmond een verantwoordelijkheid hebben ten aanzien van de aanpak personen met verward gedrag (GGZ Parnassia, Brijder, de regionale ambulancevoorziening, Rode Kruis Ziekenhuis, RIBW, gemeenten en GGD). Het gesprek heeft opgeleverd dat er breed draagvlak is om in de IJmond een vergelijkbaar traject op te zetten, waarbij maximaal gebruik wordt gemaakt van wat in Zuid-Kennemerland en Haarlemmermeer is ontwikkeld, maar ook oog wordt gehouden voor de specifieke kenmerken van de IJmond.

De gemeente Velsen en GGD Kennemerland hebben het op zich genomen om hier de trekkersrol te vervullen.

Het is mooi om te zien en te ervaren hoe niet alleen een beter beeld gaat ontstaan wie wat wanneer te doen heeft, maar vooral ook meer bekendheid is met elkaar, meer begrip lijkt te zijn voor de situatie van de ander, korte lijnen ontstaan waardoor sneller kan worden gehandeld. Alles met het doel om een burger in nood sneller en doeltreffender te kunnen helpen.

Statushouders

In 2017 heeft GGD Kennemerland het plan van aanpak Publieke gezondheid statushouders voor 2018 / 2019 opgesteld voor gemeenten in de regio. Een 2 jarig traject met als doel om de zorg voor statushouders te verbeteren. Het uitgangspunt van het plan van aanpak is het borgen van alle expertise en ervaring binnen het regionale en lokale beleid van de gemeenten in Kennemerland en Haarlemmermeer, waardoor het programma na 2 jaar eindigt.

Het beschermen, bewaken en bevorderen van de gezondheid van statushouders is de verantwoordelijkheid van gemeenten. De GGD adviseert en ondersteunt hierin door kennis en kunde op lokaal niveau te implementeren. De Gezondheidsbevorderaar Statushouders heeft zich ingezet bij het implementeren van de module 'Algemene gezondheid statushouders' binnen het introductieprogramma van de gemeenten. Daarnaast heeft de Gezondheidsbevorderaar een ambulante functie om zo statushouders via spreekuren en casuïstiek overleggen door te verwijzen naar passend vervolgaanbod.

Verder is het klantreistraject van Eritrese statushouders belangrijk geweest om meer zicht te krijgen in de ervaringen van deze doelgroep met maatschappelijke organisaties. Daarin zijn de kernwaarden van 'positieve gezondheid' leidend geweest. De GGD heeft de Eritreeërs d.m.v. interviews een stem gegeven en daardoor meerdere verbeterpunten in de dienstverlening kunnen realiseren.

De kennis van gezondheid van de GGD is in 2018 ook toegankelijk gemaakt voor Arabisch sprekende statushouders, die de Nederlandse taal niet tot nauwelijks beheersen. Via het project Gezond in Nederland geeft een vrijwilliger, die een werkplek heeft bij de GGD, informatie over actuele onderwerpen binnen de gezondheidszorg voor mensen afkomstig uit Arabische landen. De informatie is d.m.v. een platform op Facebook toegankelijk voor vele statushouders in Nederland.

De samenwerking tussen partijen in het sociaal domein in Kennemerland is verder versterkt om de vroeg signalering en juiste doorverwijzing van statushouders binnen de zorgketen te optimaliseren.

Dat de inburgering (en daaraan grenzende gezondheid en kennis over gezondheid) een lastig te nemen horde is voor statushouders, wordt steeds meer zichtbaar. Mede door de inrichting van het huidige systeem en de multi problematiek rondom inburgering staan statushouders stil en neemt het aantal mensen met psychische problemen toe. Door de complexiteit van de situatie is het gewenst om passende zorgproducten te blijven initiëren en stimuleren en de zorgpartijen te helpen om hun aanbod beter af te stemmen op de doelgroep. Een structurele inzet is nodig en dat zal meegenomen worden bij het opstellen van de programmabegroting 2020.

Voorjaarsoverleg 18 maart 2019

Op maandagmiddag 18 maart, van 13.00-17.00h vindt het voorjaarsoverleg van de bestuurscommissie plaats. Het voorjaarsoverleg is een informeel overleg voor wethouders

en ambtenaren volksgezondheid voor verdieping op een specifiek thema. Dit keer is o.a. prof. Dr. Kunst, hoogleraar sociale geneeskunde aan de Universiteit van Amsterdam bereid gevonden om zijn inzichten te delen over preventie van gezondheidsproblemen. Het overleg vindt plaats op het gemeentehuis van Beverwijk. Dankzij bemiddeling van wethouder Erol, stelt de gemeente de raadszaal beschikbaar voor dit overleg.

Aangenomen wordt u hiermee voldoende en naar tevredenheid te hebben geïnformeerd.